

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Кафедра теорії та методики фізичного виховання і спорту
Кафедра педагогіки і педагогічної майстерності

Затверджено на засіданні кафедри теорії
і методики фізичного виховання
і спорту

Завідувач кафедри

___А.А. Проценко
(протокол № 2 від
“5” вересня 2023 р.)

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Виробнича практика
(педагогічна, в закладах фахової передвищої та вищої освіти)

Рівень вищої освіти ДРУГИЙ (МАГІСТЕРСЬКИЙ)

Галузь знань 01 ОСВІТА
(шифр і назва галузі)

Спеціальність 014.11 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА)
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма СЕРЕДНЯ ОСВІТА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

Запоріжжя, 2023

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

*Проценко А.А. кандидат педагогічних наук, доцент,
завідуючий кафедрою теорії та методики фізичного виховання
і спорту*

*Мединський С.В. доктор педагогічних наук, професор
Кафедри теорії та методики фізичного виховання
і спорту*

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої
програми

(підпис)

Проценко А.А

Робоча програма виробничої практики “Виробнича практика (Педагогічна) за спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура)” складена відповідно до освітньої програми Середня освіта. Фізична культура, другого рівня (магістерського) підготовки

1. **Мета практики:** створення умов для комплексного розвитку усіх компонентів та елементів професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури у процесі їх безпосередньої участі у професійній діяльності.

2.Перелік програмних компетентностей, які набуваються під час практики:

1.Заплановані програмні результати навчання:

ЗК 4. Здатність працювати в команді.

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ФК 1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 7. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

ПК 10. Здатність до опанування та використання педагогічних, медико- біологічних, інформаційних технологій для формування здорового способу життя, розвитку рухових умінь і навичок, розвитку фізичних (рухових) якостей учнів і самостійного розроблення методик і технологій для інтегрального гармонійного розвитку дитини.

2. Заплановані програмні результати навчання:

РН 2. Знає закономірності розвитку особистості, вікові особливості учнів, їхню психологію та специфіку сімейних стосунків.

РН 3. Знає та розуміє принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).

РН 4. Знає та розуміє особливості навчання різнорідних груп учнів, застосовує диференціацію навчання, організовує освітній процес з урахуванням особливих потреб учнів.

РН 7. Уміє застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

РН 18. Знає види та форми методичної й організаційної роботи для проведення навчальної роботи в галузі фізичної культури в закладах середньої та професійної освіти, здійснення позакласної спортивно-масової, організаційної та навчально-методичної роботи.

РН 19. Володіє педагогічними, медико-біологічними, інформаційними технологіями для формування здорового способу життя, розвитку рухових умінь і навичок, розвитку фізичних (рухових) якостей у дітей і вміє самостійно розробляти методики й технології для інтегрального гармонійного розвитку дитини.

3. Бази проходження практики.

Таблиця 1.

№	База практики	№ договору/угоди, дата укладання	Дата закінчення терміну дії договору/угоди

4. Зміст практики

5.

Опис навчальної/виробничої практики

Найменування показників	Рівень вищої освіти галузь знань, спеціальність, освітня програма	Характеристика практики
Кредитів: 3 Модулів: 1 Змістових модулів: 2 Загальна кількість годин - 90	Рівень вищої освіти – перший(бакалаврський) Галузь знань – 01 Освіта Спеціальність – 014.11 Середня освіта (Фізична культура) Освітня програма – Середня освіта. Фізична культура	Назва практики: Семестр: ____ Термін проходження практики: Вид контролю: диф.залик

5.1. Програма навчальної/виробничої практики.:

Вступ (за наявності)

Змістовий модуль 1. Навчальна робота (пов'язана із поглибленням, уточненням, розширенням знань, отриманих у процесі теоретичної підготовки, а також набуття нових знань, вмінь та навичок)

Тема 1. Організація педагогічної практики. Мета та зміст педагогічної практики, формами роботи здобувача вищої освіти, форми контролю та звітності за результатами практики. Права та обов'язки студента і керівників практики.

Тема 2. Організація діяльності школи. Відомості про школу. Завдання та обов'язки педагогічних працівників школи. Матеріальна база школи. Розпорядок роботи школи. Особливості організації навчально-виховного процесу школи. Структура та зміст управління діяльністю школи (управлінські органи, види планування роботи школи, зміст методичної роботи, види внутрішньошкільного контролю). Шкільна документація.

Тема 3. Система фізичного виховання та діяльність учителя фізичної культури. Система фізичного виховання в школі: зміст, форми, види, методи та засоби. Умови проведення занять з фізичної культури в школі, обладнання та інвентар. Форми роботи з фізичного виховання у режимі навчального дня школи. Документи обліку роботи з фізичного виховання у школі. Система роботи учителя фізичної культури: функції, обов'язки, зміст роботи. Особливості занять з фізичного виховання з учнями 5-9-х класів. Планування роботи учителя фізичної культури. Види планів. Структура уроку фізичної культури. Особливості підготовчої, основної та заключної частин уроку. Планування, організація діяльності і методика проведення занять в одній із спортивних секцій школи.

Тема 4. Виховна робота у школі, система роботи класного керівника. Зміст, форми, методи роботи шкільних громадських організацій та шкільного самоврядування. Шкільні традиції. Система роботи класного керівника: інформація про класного керівника; зміст, види, форми та методи діяльності; планування роботи і джерела планування. Інформація про клас.

Змістовий модуль 2. Навчально-методична діяльність (спрямована на засвоєння змісту, форм, методів та засобів професійної діяльності учителя фізичної культури, необхідних для виконання його професійних функцій, на набуття власного педагогічного досвіду)

Тема 5. Планування роботи майбутнього учителя фізичної культури. Складання індивідуального календарного плану роботи студента-практиканта на весь період практики. Види планів учителя-предметника – зміст, структура та джерела планування. Тематичне планування, складання календарного плану навчальної роботи з фізичної культури в закріпленому класі.

Тема 6. Методична робота. Ознайомлення з методикою проведення уроків фізичної культури у закріпленому класі, з умовами проведення занять, обладнанням та інвентарем. План-конспект уроку, його структура. Формулювання завдань уроку. Особливості підготовчої, основної та заключної частин уроку. Складання розгорнутих планів-конспектів залікових уроків. Обговорення, аналіз та самоаналіз проведених уроків з керівниками практики від школи та кафедр, студентами-практикантами. Відвідування та обговорення уроків студентів-практикантів.

Тема 7. Організаційна робота. Підготовка і проведення уроків фізичної культури різних за характером і типом у закріпленому класі. Організація та проведення двох залікових уроків із запрошенням керівників практики, студентів-практикантів. Наступне обговорення та самоаналіз залікових уроків. Організаційні та методичні вказівки у плані-конспекті уроку. Особливості занять з фізичного виховання з учнями 5-9-х класів. Дотримання правил

техніки безпеки і страхування на заняттях фізичною культурою. Застосовування технічних засобів навчання і обладнання. Створення сприятливого психологічного клімату на уроці. Стимулювання учнів до фізичного саморозвитку під час занять.

Змістовий модуль 3. Виховна та спортивно-масова діяльність (передбачає ознайомлення із змістом, формами та методами діяльності класного керівника та організацією спортивно-масової роботи у класі і школі, а також набуття власного досвіду у цій сфері)

Тема 8. Планування та організація виховної роботи в класі. Складання плану виховної роботи у закріпленому класі. Проведення організаційної роботи у закріпленому класі. Проведення індивідуальної виховної роботи з учнями. Планування та проведення виховних заходів різних за змістом, формами та видами у закріпленому класі з наступним самоаналізом (щотижнево). Планування залікового виховного заходу, складання розгорнутого сценарію. Організація та проведення залікового виховного заходу із запрошенням керівників практики, студентів-практикантів. Наступне обговорення та самоаналіз залікового виховного заходу. Відвідування та обговорення виховних заходів, організованих студентами-практикантами

Тема 9. Система роботи з фізичного виховання у школі. Зміст, форми, види та засоби фізичного виховання та формування здорового способу життя у школі. Форми роботи з фізичного виховання у режимі навчального дня школи. Документи обліку роботи з фізичного виховання у школі. Планування, організація діяльності і методика проведення занять в одній із спортивних секцій школи. Відвідування та обговорення заходів спортивно-оздоровчої спрямованості, організованих студентами-практикантами.

Тема 10. Організація спортивно-масової роботи та роботи з формування пріоритетів здорового способу життя. Участь в організації і проведенні спортивно-масової роботи та роботи з формування пріоритетів здорового способу життя. Розробка, складання розгорнутого плану-конспекту, організація і проведення залікового позаурочного заходу спортивно-оздоровчої спрямованості у закріпленому класі із запрошенням керівників практики, студентів-практикантів. Наступне обговорення та самоаналіз.

Змістовий модуль 4. Дослідницька діяльність (спрямована на розвиток аналітичних і дослідницьких вмінь, критичного мислення, рефлексійних здатностей майбутнього учителя)

Тема 11. Діагностика розвитку особистості і колективу. Добір методик вивчення особистості та колективу. Проведення психолого-педагогічних спостережень за особистістю і колективом із фіксацією результатів та висновків. Проведення педагогічної діагностики особистості і колективу. Обробка та інтерпретація результатів діагностики. Складання на основі даних психолого-педагогічних спостережень та діагностики характеристик особистості та колективу.

Тема 12. Контроль за функціональним станом та фізичним навантаженням учнів на уроках фізичної культури. Вивчення рівня фізичного розвитку, тестування рухової і функціональної підготовленості учнів. Проведення хронометражу та пульсометрії уроку фізичної культури.

Тема 13. Рефлексія та самоаналіз результатів практики. Ведення щоденника педагогічної практики. Проведення педагогічного самоаналізу проведеної навчальної, навчально-методичної, виховна та спортивно-масової, дослідної роботи. Оформлення звітної документації. Участь у звітних заходах за результатами виробничої (педагогічної) практики

Індивідуальні завдання, екскурсії під час практики

1. План-конспект залікового уроку з фізичної культури у закріпленому класі із самоаналізом проведеного уроку та відгуком керівника практики (учителя) – 2 плани-конспекти.
2. План та сценарій виховного заходу в закріпленому класі із самоаналізом проведеного заходу та відгуком класного керівника – 1 захід
3. План та сценарій (план-конспект) заходу спортивно-оздоровчої спрямованості у закріпленому класі із самоаналізом проведеного заходу та відгуком класного керівника або керівника практики (учителя фізичної культури).
4. Характеристика на учня (колектив класу) згідно плану, наведеного у додатку із додаванням опису методик, відповідей учнів та відгуком класного керівника на складену студентом характеристику та його діагностичну діяльність.
5. Протокол тестування рухової і функціональної підготовленості учнів.
6. Протокол хронометражу та пульсометрії уроку фізичної культури.

Форми і методи контролю

диференційований залік

Вимоги щодо оформлення звітної документації про проходження практики.

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми та індивідуальних завдань у формі звітної документації, що включає:

- щоденник практики зі звітом та оцінками роботи студента у відповідних розділах звіту;
- характеристика на здобувача вищої освіти від школи з підсумковою оцінкою результатів практики;

- плани та самоаналіз виховних заходів, проведених у класі (до 3 заходів, не враховуючи залікові заходи);

- аналіз виховних заходів, організованих студентами-практикантами (до 3 заходів)

- аналіз відвіданих уроків здобувачами вищої освіти (до 3 уроків)

- плани-конспекти та самоаналіз уроків у закріпленому класі (6 уроків);

- розгорнуті плани-конспекти 2 залікових уроків із самоаналізом

- аналіз заходів спортивно-оздоровчої спрямованості, організованих студентами-практикантами (до 2 заходів);

- протокол тестування рухової підготовленості школярів;

- протокол хронометрування і пульсометрії уроку фізичної культури

- додатки до щоденника:

самостійно дібрані методики вивчення особистості (колективу) (до 4 методик);

обробка та інтерпретація результатів діагностики за кожною використаною методикою (до 4 методик);

фото-, відеоматеріали залікових уроків, виховного та спортивно-оздоровчого заходів

Критерії оцінювання.

Критерії оцінювання видів діяльності студентів під час проходження педагогічної практики (кафедра педагогіки і педагогічної майстерності)

Оцінювання виробничої (педагогічної) практики студентів університету має враховувати її спрямованість на комплексний та всебічний розвиток професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури у єдності усіх її компонентів, яка зумовила багатоплановість змісту, видів та форм діяльності студентів у процесі виробничої практики.

Максимальна кількість балів, що може отримати студент за виробничу (педагогічну) практику – 100 балів. Розподіл балів за видами діяльності представлено у таблицях.

Види діяльності студента-практиканта	Зміст та критерії оцінювання – бали		Загальна кількість балів
Навчальна діяльність студента (записи у відповідних розділах щоденника)	Відомості про школу.	1	10
	Завдання та обов'язки педагогічних працівників школи.	1	
	Матеріальна база школи.	1	
	Розпорядок роботи	1	
	Особливості організації навчально-виховного процесу школи	1	
	Структура та зміст управління діяльністю школи (управлінські органи, види планування роботи школи, зміст методичної роботи, види внутрішньоскільного контролю).	1	
	Характеристика шкільної документації	1	
	Зміст, форми, методи роботи шкільних громадських організацій та шкільного самоврядування. Шкільні традиції	1	
	Система роботи класного керівника: інформація про класного керівника; зміст, види, форми та методи діяльності;	1	

	планування роботи і джерела планування.		
	Інформація про клас	1	
Навчально-методична діяльність (записи у відповідних розділах щоденника)	Планування роботи студента-практиканта: а) планування роботи за кожним змістовим модулем – 1 б; б) повнота охоплення у плані роботи студента-практиканта усіх завдань програми за кожним з модулів – 2 б.	4	4

Види діяльності студента-практиканта	Зміст та критерії оцінювання – бали		Загальна кількість балів
	в) самостійність та креативність плану – 1 б.		
Виховна та спортивно-масова діяльність (записи у щоденнику, відповідна звітна документація)	Проведення організаційної роботи у закріпленому класі – коли, мета, зміст	2	23
	Проведення індивідуальної виховної роботи з учнями – з ким, коли, зміст, результати.	2	
	Плани виховних заходів, проведених у класі з самоаналізом – 3 б. за захід: а) актуальність теми, конкретизація мети та завдань – 0,5 б; б) відповідність віку учнів – 0,5 б) відповідність форми, методів та засобів виховання меті та завданням заходу – 0,5 б.; д) самоаналіз виховного заходу досягнення мети, переваги та недоліки, зауваження щодо удосконалення) – 0,5 б; і) відвідування та оцінка виховного заходу керівником практики – 1 б	9	
	План, сценарій та самоаналіз залікового виховного заходу: а) актуальність теми, адекватність мети та завдань – 1 б; б) відповідність віковим особливостям – 1 б; в) самостійність, креативність - 1 б.; г) підготовка наочних засобів до виховного заходу – 1 б.; д) самоаналіз виховного заходу – 1 б; і) відвідування та оцінка виховного заходу керівником практики – 1 б к) надання фото-відео матеріалів – 1 б.	7	

	Аналіз виховних заходів, організованих студентами-практикантами – 1 б. за захід: а) ким, коли, у якому класі проведений захід, актуальність теми, адекватність мети та завдань – 0,25 б.	3	
--	---	---	--

Види діяльності студента-практиканта	Зміст та критерії оцінювання – бали		Загальна кількість балів
	б) відповідність віковим особливостям – 0,25 б. б) переваги та недоліки, досягнення мети – 0,25 б. в) пропозиції, рекомендації – 0,25 б.		
Дослідницька діяльність (записи у щоденнику, відповідна звітна документація)	Самостійний добір методик вивчення особистості (колективу) – 0,25 б. за методику	1	13
	Обробка та інтерпретація результатів діагностики за кожною використаною методикою (окремим додатком до щоденнику) – 1 б. за методику	4	
	Характеристика особистості (колективу) на основі психолого-педагогічних спостережень та використаних методик: а) повнота характеристики (дотримання плану) – 1 б. б) об'єктивність висновків (посилання на методи, що до них привели) – 2 б в) конкретизація висновків із залученням даних психолого-педагогічних спостережень – 2б. в) обґрунтованість загальних висновків та педагогічних рекомендацій з подальшої виховної роботи з учнем (в колективі) – 2 б.	7	
	Оформлення звітної документації	1	
Всього балів:	50		

Критерії оцінювання видів діяльності студентів під час проходження педагогічної практики кафедри теорії та методики фізичного виховання і спортивних дисциплін

Види діяльності студента-практиканта	Критерії оцінювання, бали	Загальна кількість балів
--------------------------------------	---------------------------	--------------------------

Навчальна діяльність студента (записи відповідних у	Спортивне устаткування школи	1	7
	Документи обліку роботи з фізичного виховання у школі.	1	
	Система роботи учителя фізичної культури: функції, обов'язки, зміст роботи.	1	

розділах щоденника)	Особливості занять з фізичного виховання з учнями 5-9-х класів	1	
	Планування роботи учителя фізичної культури. Види планів	1	
	Структура уроку фізичної культури. Особливості підготовчої, основної та заключної частин уроку	1	
	Планування, організація діяльності і методика проведення занять в одній із спортивних секцій школи.	1	
Навчально-методична діяльність (записи у щоденнику, відповідна звітна документація)	Аналіз відвіданих уроків студентів-практикантів – 1 б. за урок: а) ким, коли, у якому класі проведений урок, тема уроку. Адекватність мети та завдань уроку – 0,25 б) дотримання структури уроку – 0,25 б.; в) відповідність методів та форм навчання меті та завданням уроку – 0,25 б. г) досягнення мети уроку, його переваги, недоліки та шляхи удосконалення – 0,25 б	3	27
	Плани-конспекти уроків із самоаналізом – 2 б. за урок: а) адекватність мети та завдань уроку – 0,25 б.; б) дотримання структури уроку – 0,25 б.; в) урахування особливостей підготовчої, основної та заключної частин уроку – 0,25 б.; г) відповідність методів та форм навчання меті та завданням уроку – 0,25 б.; д) самоаналіз уроку (досягнення мети уроку, переваги, недоліки та шляхи удосконалення) – 0,5 б.	12	

	Розгорнуті плани-конспекти 2 залікових уроків із самоаналізом – 6 балів за урок: а) конкретизація мети і завдань уроку відповідно до теми уроку – 0,5 б; б) розподіл завдань та фізичних вправи по частинам уроку, їх дозованість (за часом, кількістю повторів, обсягом, дистанцією) – 1б. в) детальність та термінологічна правильність записів вправ – 0,5 б.; г) методичні вказівки щодо вирішення завдань уроку з урахуванням особливостей класу – 1 б.; д) логічна послідовність етапів уроку, завершеність кожного етапу – 0,5 б.;	12	
--	---	----	--

	і) раціональне використання часу на уроці – 0,5 б.; л) відвідування та оцінка уроку методистом або надання студентом відеоматеріалу) – 1б. м) самоаналіз уроку (досягнення мети уроку, його переваги, недоліки та шляхи удосконалення) – 1 б.		
Виховна та спортивно-масова діяльність (записи у щоденнику, відповідна звітна документація)	Аналіз заходів спортивно-оздоровчої спрямованості, організованих студентами-практикантами – 1 б. за захід: а) відповідність віковим особливостям – 0,25 б. б) актуальність теми, адекватність мети та завдань – 0,25 б. б) переваги та недоліки, досягнення мети – 0,25 б. в) пропозиції, рекомендації – 0,25 б.	2	
	Участь в організації і проведенні спортивно-масової роботи та роботи з формування пріоритетів здорового способу життя – коли, які заходи, зміст роботи студента-практиканта	1	
	План-конспект залікового заходу спортивно-оздоровчої спрямованості у закріпленому класі із самоаналізом: а) актуальність теми, адекватність мети та завдань – 1 б.; б) відповідність віковим особливостям – 1 б.; в) самостійність, креативність - 1 б.; г) підготовка наочних засобів до виховного заходу – 1 б.; д) самоаналіз виховного заходу – 1 б.; і) відвідування та оцінка виховного заходу керівником практики – 1 б к) надання фото-відео матеріалів – 1 б.	7	10
Дослідницька діяльність (записи у щоденнику, відповідна звітна документація)	Протокол тестування рухової підготовленості школярів	3	6
	Протокол хронометрування і пульсометрії уроку фізичної культури	3	
Всього балів:		50	

Підведення підсумків

Звітна документація подається на рецензування керівникам практики від кафедр. Звіт з практики захищається студентом в комісії, призначеній завідувачем спеціальної кафедри та затвердженій наказом ректора Університету у термін не пізніше 2-х тижнів після її завершення. До складу комісії входять керівник практик Університету, викладачі керівники практики від кафедри і, за можливості, від баз практики. Оцінювання здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання видів діяльності здобувачів вищої освіти.

Перелік навчально-методичної літератури

1. Андрощук І.В. Методика виховної роботи : навч. посібник / І.В. Андрощук, І.П. Андрощук. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. – 320 с.
2. Випасняк І.П. Педагогічна майстерність учителя фізичної культури. Навчальний посібник / І.П. Випасняк, Г.А. Ковальчук, Г.В. Презлята, О.Я. Фотуйма – Івано-Франківськ: Підприємство «ЦСТПРІ «ІНІН», ВОІ «СОІУ», 2011. – 314 с.
3. Іващенко В.П. Теорія і методика фізичного виховання: Підручник / В.П. Іващенко, О.П Безкопильний – Ч.І. – Черкаси Видавництво ЦНТЕІ, 2005. – 420 с.
4. Іващенко В.П., Теорія і методика фізичного виховання: Підручник / В.П. Іващенко, О.П Безкопильний – Ч.2. – Черкаси Видавництво ЦНТЕІ, 2006. – 523 с.
5. Кузьмінський А.І. Настільна книга класного керівника: навч.-метод. посібник / А.І. Кузьмінський, С.В. Омеляненко. - К. : Знання, 2012. – 262 с.
6. Сватсьєв А.В. Функціональна діагностика у фізичному вихованні і спорті: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А.В. Сватсьєв, М.В. Маліков. – Запоріжжя: ЗДУ, 2004. – 195 с.
7. Теорія і методика фізичного виховання. У 2-х томах / За ред. Т.Ю.Круцевич. – Т.1. – К.: Олімпійська література, 2012. – 391 с.
8. Теорія і методика фізичного виховання. У 2-х томах / За ред. Т.Ю.Круцевич. – Т.2. – К.: Олімпійська література, 2012. – 367 с.

3.4. Методичні рекомендації

1. Вступ до спеціальності: Методичні рекомендації для студентів факультету фізичного виховання спеціальності «Фізична реабілітація» / Уклад.: Г.О. Остапенко. – Запоріжжя: ЗДУ, 2005. –50 с.
2. Дербеньова А.Г. Педагогічна діагностика у класному керівництві. Мета та завдання педагогічної діагностики. Опитувальники, тести, ключі. Поради щодо проведення виховних заходів / А. Г. Дербеньова. – Харків: Основа, 2007. – 176 с.
3. Довідник класного керівника в запитаннях та відповідях / авт.-упоряд. М.Є. Канцедал, О.М. Кравцова. – Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. – 384 с.
4. Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького. – Мелітополь, 2015. – 19 с.
5. Охорона праці, безпека життєдіяльності під час проведення занять з фізичної культури і спорту в загальноосвітніх навчальних закладах. Методичні рекомендації / Укладач Л.Г. Бурлака. – Кіровоград: Видавництво Кіровоградського обласного інституту

післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського, 2013. – 126 с.

6. Сватъєв А.В. Функціональна діагностика у фізичному вихованні і спорті: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А.В. Сватъєв, М.В. Маліков. – Запоріжжя: ЗДУ, 2004. – 195 с.
7. Сергієнко Л.П. Тестування рухових здібностей школярів /. Л. П. Сергієнко. – К.: Олимпийская литература, 2001. – 439 с.
8. Фетискин Н.П. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп / Н.П. Фетискин, В.В. Козлов, Г.М. Мануйлов – М. Изд-во Института психотерапии. 2002. – 488 с.
9. Фролова Л. С., Глазирін І. Д. Фахова виробнича практика: спортивно-масова та фізкультурно-оздоровча робота: Навчальний посібник. – Черкаси: Вид. ЧНУ – 2013. – 278 с.
10. Худолій О. М. Педагогічна практика в школі. Повідомлення II / О. М. Худолій, О. В. Іващенко, Т. В. Карпунець, Ю. В. Кринін // Теорія та методика фізичного виховання. – 2011. – № 9. – С. 19– 32.